

Μερικά λόγια και από τους/τις «δράστες» σχετικά με την υπόθεση στην Εύβοια που κυκλοφόρησε στα media με τίτλο «Οικολόγοι επιτέθηκαν σε κυνηγό»

Πολλά πράγματα διατυπώθηκαν (και) διαδικτυακά για το περιστατικό στις 26/12/2018 στην Εύβοια, όπου **«ζευγάρι οικολόγων επιτέθηκε σε κυνηγό και του πήρε το όπλο»**. Οι απόψεις κινούνταν από ελπιδοφόρα θετικές καταδικάζοντας το κυνήγι εν γένει, μέχρι και μάτσο, σεξιστικές του τύπου **«έπρεπε να πυροβολήσει τον άντρα και να βιάσει τη γυναίκα»**. Αν και δεν έχουμε σκοπό φυσικά να απαντήσουμε σε κάθε μικρό ή μεγάλο σχόλιο το οποίο έγινε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το συγκεκριμένο περιστατικό στάθηκε αφορμή για να ανοίξει δημόσια μια συζήτηση που θεωρούμε ότι ξεπερνάει την υπόθεσή μας και γι' αυτό το λόγο πιστεύουμε ότι αξίζει να μιλήσουμε και οι ίδιοι/ες σχετικά.

Για την ιστορία, ωστόσο, να αναφέρουμε ότι οι κατηγορίες που αντιμετωπίζουμε είναι ληστεία κατά συναυτουργία και κλοπή. Συγκεκριμένα κατηγορούμαστε ότι χτυπήσαμε τον κυνηγό στο κεφάλι και του αφαιρέσαμε την καραμπίνα, καθώς και ότι το ένα άτομο από εμάς του έκλεψε το κινητό του τηλέφωνο. Καταρχάς, αρνούμαστε ότι ασκήσαμε σωματική βία. Βία, παρ' όλα αυτά, ασκούν οι κυνηγοί που δολοφονούν συστηματικά πλάσματα που δεν τους έχουν κάνει απολύτως τίποτα. Γνωρίζουμε, φυσικά, πως το να πυροβολούν και να αφαιρούν ζωές, πόσο μάλλον για ψυχαγωγία, δεν είναι κάτι που τους προβληματίζει. Σε σχέση με τη ληστεία, η κατηγορία που μας αποδίδεται από τις δικαστικές αρχές είναι σαθρή καθώς ουδέποτε προσπαθήσαμε να ιδιοποιηθούμε την καραμπίνα. Άλλωστε, ούτε τα ίδια χόμπι έχουμε, ούτε γκάνγκστερς είμαστε, ούτε και εμπλεκόμαστε με εμπόριο όπλων! Υποθέτουμε, μάλιστα, ότι όσοι/ες ανήκουν σε τέτοια κυκλώματα, χρησιμοποιούν λιγότερο ευφάνταστους τρόπους ώστε να εξασφαλίσουν τα εμπορεύματά τους! Εξίσου σαθρή είναι και η κατηγορία για την κλοπή. Εξάλλου, ο λόγος που διαδραματίστηκε εξ αρχής ο διαπληκτισμός με τον κυνηγό είναι προφανής και για εκείνον –το δηλώνει και ο ίδιος άλλωστε- και για μας. Από κει και πέρα, οι λεπτομέρειες του συμβάντος όπως πραγματικά συνέβησαν έχουν ήδη γνωστοποιηθεί από εμάς στον ανακριτή, μέσω της απολογίας μας.

Στο παρόν κείμενο, όμως, σκοπός μας δεν είναι να αναλύσουμε το περιστατικό, ώστε να χτίσουμε την υπεράσπισή μας για τις δικαστικές αίθουσες στις οποίες θα οδηγηθούμε. Στόχος μας είναι να τοποθετηθούμε δημόσια σχετικά με την ίδια την **ουσία του ζητήματος που για εμάς δεν έχει να κάνει με τίποτα άλλο πέρα από αυτό που λέγεται κυριαρχία του ανθρώπου επάνω στα άλλα ζώα και φέρει το όνομα ειδισμός/σπισιμός**. Γιατί, τελικά, μπροστά στη **συνθήκη που θέλει τα μη ανθρώπινα ζώα να είναι αντικείμενα προς ανθρώπινη χρήση και όχι αισθανόμενα όντα με εγγενή αξία στη ζωή**, μικρή σημασία έχει το πως ένας διαπληκτισμός με κυνηγό καταλήγει στην αφαίρεση του φονικού του όπλου.

Για αρχή, θεωρούμε κρίσιμο να αναφέρουμε πως **ιστορικά, η συνθήκη υποτίμησης της αξίας της ζωής δεν έχει θέσει στο στόχαστρο μόνο τα υπόλοιπα ζώα άλλα έχει εφαρμοστεί και στους ανθρώπους**. Η επικράτηση της ρητορείας που θέλει κάποιους/ες να είναι ανώτεροι/ες άλλων με φυλετικά, έμφυλα, σεξουαλικού προσανατολισμού, κοινωνικά, ταξικά, πολιτιστικά και βιολογικά κριτήρια έχει αποτελέσει διαχρονικά βάση για αμέτρητες βαναυσότητες. Όπως τα μυαλά μας έχουν εκπαιδευτεί να αντιμετωπίζουν τις ζωές των μη ανθρώπινων ζώων ως κατώτερης αξίας και αναλώσιμες, έτσι έχει συμβεί και συμβαίνει ακόμα και σήμερα και με ομάδες/πληθυσμούς ανθρώπων.

Ενδεικτικά, η «ανωτερότητα» των ευρωπαϊών δικαιολογούσε την εξόντωση των ιθαγενικών πληθυσμών της Αμερικής και την υφαρπαγή της γης τους, γεγονός το οποίο συμβαίνει και σήμερα, η «ανωτερότητα» των λευκών δικαιολογούσε την απαγωγή ανθρώπων από την Αφρική, τα σκλαβοπάζαρα και την ιδιοκτησία άλλων ανθρώπων, τη δημιουργία «εθνολογικών εκθέσεων» όπου τα εκθέματα αποτελούσαν αλυσοδεμένοι/ες αυτόχθονες από διάφορα μέρη του κόσμου. Η «κατωτερότητα» όσων χαρακτηρίζονται ως «τρελοί/ες» και ως άνθρωποι β' κατηγορίας δικαιολογεί τις φυλακές-κολαστήρια τύπου ψυχιατρείου της Λέρου, η «κατωτερότητα» των γυναικών δικαιολογεί τη σωματεμπορία τους (trafficking) με σκοπό τη σεξουαλική ικανοποίηση των αντρών, τις καθημερινές γυναικοκτονίες από άντρες της διπλανής πόρτας, καθώς και τους αμέτρητους βιασμούς που υπόκεινται καθημερινά στην πατριαρχική συνθήκη της κοινωνικής ζωής. Χαρακτηριστικότερο, ίσως, παράδειγμα για το επίπεδο της βίας που ασκείται πάνω σε μη ανθρώπινα πλάσματα και αφορά ανθρώπους αποτελεί η θεωρία των «αρίων» και των «υπανθρώπων» η οποία υιοθετήθηκε και επιβλήθηκε ως μοντέλο διαχείρισης «κατώτερων» πληθυσμών από τους ναζί. Αυτή η θεωρία αποτέλεσε τη βάση για την εξόντωση εβραίων, τσιγγάνων και ΑμΕΑ, τα πειράματα πάνω στα σώματά τους προς όφελος της «άριας» φυλής, η καταναγκαστική εργασία για το γερμανικό στρατό μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, αλλά και η εξολόθρευση των ΑμΕΑ ως «ελαττωματικών» που όχι μόνο δεν άξιζε η ζωή τους αλλά, αντίθετα, «απειλούσαν» την υγεία του γερμανικού έθνους. Σήμερα, βλέπουμε κάτι παρόμοιο να βρίσκεται σε εξέλιξη με τους/ις μετανάστες/ριες. Ο στιγματισμός τους από τα κράτη και τα ΜΜΕ ως πολιτιστικά «κατώτερους/ες» και «παράλογους/ες φανατικούς/ες» καθιστά τη βία που δέχονται αδιάφορη σε πολλές «πρωτοκοσμικές» συνειδήσεις. Έτσι, διευκολύνονται οι βομβαρδισμοί στις χώρες τους από τα δυτικά κράτη, οι περιπολίες του στρατού στα σύνορα και οι πνιγμοί από το ανθρωποκυνηγητό που διεξάγουν εκεί, όπως και ο εγκλεισμός τους σε κέντρα κράτησης, μην έχοντας διαπράξει καν κάποιου είδους - ούτε με νομικούς όρους - «έγκλημα».

Τελικά, το συμπέρασμα είναι ότι στην ανθρώπινη ιστορία έχουν καταγραφεί - και συνεχίζουν να καταγράφονται - πάμπολλες περιόδους όπου αυθαίρετα κριτήρια επιβλήθηκαν από τους έχοντες εξουσία στους/ις μη έχοντες και κατέληξαν να καταδικάσουν εκατομμύρια ζωές επάνω στον πλανήτη γη σε μια περισσότερο ή λιγότερο σύντομη ζωή γεμάτη πόνο. Σήμερα, ωστόσο, η πλειοψηφία της ανθρώπινης κοινωνίας καταδικάζει τα περισσότερα από τα παραπάνω. Παρ' ότι, δηλαδή, η συννενοχή/ανοχή της κοινωνίας σε παλαιότερες περιόδους - αλλά και στις μέρες μας - συνεισέφερε στην ανυπόφορη ζωή που αναγκάστηκαν να βιώσουν διάφοροι άνθρωποι, πλέον, τόσα χρόνια μετά, οι περισσότεροι/ες από εμάς έχουμε φτάσει στο σημείο να αντιλαμβανόμαστε το αυτονόητο. Φτάσαμε στο σημείο, δηλαδή, να καταλαβαίνουμε ότι δεν υπάρχει καμία ηθική δικαιολογία που να επιτρέπει να εφαρμόζονται τέτοιες φρικαλεότητες επάνω σε αισθανόμενα άτομα που έχουν απλά διαφορετικό φαινότυπο ή διαφορετικό πολιτισμό.

Τι είναι αυτό, λοιπόν, που μας εμποδίζει να δούμε την αυτονόητη απουσία ηθικού διλήμματος στις επιλογές μας, όταν έρχεται η ώρα να βάλουμε στη θέση των ατόμων με διαφορετικό χρώμα, καταγωγή και «νοημοσύνη», εκείνα τα άτομα που μιλούν διαφορετική γλώσσα, που βελάζουν, μουγκρίζουν, σφυρίζουν ή βγάζουν υπερήχους αντί να μιλάνε ελληνικά, αγγλικά και αραβικά, που κολυμπάνε, χοροπηδάνε ή πετάνε αντί να περπατάνε ή περπατάνε στα τέσσερα πόδια, αντί για τα δύο, που διαθέτουν ανεπτυγμένα πτερύγια και ουρά; **Εν τέλει, τι είναι αυτό που καθιστά ηθική την αιχμαλωσία, τον εγκλεισμό, το βιασμό, το βασανισμό και τη δολοφονία αυτών των αισθανόμενων όντων; Η απάντηση για μία ακόμα φορά βρίσκεται στην κοινωνική νομιμοποίηση μίας ιδεολογίας, η οποία στην προκειμένη, αφορά στη θεωρία της «ανθρώπινης ανωτερότητας», του ειδισμού/σπισισμού. Αυτή απογυμνώνει τα μη ανθρώπινα ζώα από τα ατομικά τους χαρακτηριστικά και τα καθιστά/μετατρέπει σε αναλώσιμα αντικείμενα προς κάθε είδος εκμετάλλευσης από τους ανθρώπους, αποστερώντας τα, έτσι, από κάθε**

δικαίωμα στη ζωή και την ελευθερία.

Υποστηρίζουμε, λοιπόν, πως να σκοτώνεις, να φυλακίζεις, να εμπορεύεσαι και να εκμεταλλεύεσαι με οποιονδήποτε τρόπο άλλα ζώα δεν είναι ούτε ηθικό ούτε αυτονόητο. Αντίθετα, κρίνουμε ότι θα έπρεπε να είναι αυτονόητο πως κάθε αισθανόμενο ον, όπως και ο άνθρωπος, έχει δικαίωμα να υπάρχει, να γεύεται την ελευθερία, το παιχνίδι, τη χαρά, την επικοινωνία. Εξάλλου, όλοι και όλες (θέλουμε να πιστεύουμε) αναγνωρίζουν το δικαίωμα σε έναν άνθρωπο, μία γάτα ή ένα σκύλο να ζήσουν μια καλή ζωή μέχρι τα γεράματά τους και να χαρούν την ελευθερία τους. Για εμάς ισχύει το ίδιο και για όλα τα υπόλοιπα ζώα είτε είναι αγελάδες, βόδια, κατσίκια, αρνιά, κότες, λαγοί, κουνέλια, είτε πουλιά, ψάρια ή έντομα. Η επιλεκτική ευαισθησία των ανθρώπων που αγαπούν τα «κατοικίδια τους» ή, αλλιώς, τα «ζώα συντροφιάς» και νιώθουν φρίκη με την κακοποίηση, για παράδειγμα, ενός κουταβιού, ενώ, ταυτόχρονα, θεωρούν ηθικό το να υπάρχουν κυνηγοί άλλων ζώων και ψαράδες, είναι σοκαριστικά διαφωτιστική. Το ίδιο διαφωτιστική είναι και η ευκολία που έχει μεγάλο κομμάτι της δυτικής κοινωνίας στο να καταναλώνει κρέας και άλλα προϊόντα που προέρχονται από τη δολοφονία και την εκμετάλλευση άλλων ζώων τη στιγμή που της φαίνεται αδιανόητο ότι σε άλλες κοινωνίες τρώνε δολοφονημένα σκυλιά και γάτες. Ο κατάλογος, δυστυχώς, είναι ατελείωτος. Αναμφισβήτητα, σε αυτή την επιλεκτική ευαισθησία θεωρούμε ότι έχει παίξει σημαντικό ρόλο η ζωή στις σύγχρονες πόλεις και η αποξένωση του ανθρώπου από τα υπόλοιπα ζώα και τη φύση. Κυρίως, όμως κρίνουμε πως αυτή η επιλεκτική ευαισθησία είναι αποτέλεσμα των κοινωνιών στις οποίες γεννιόμαστε, μεγαλώνουμε και ζούμε. Από παιδιά εκπαιδευόμαστε στο να αντιλαμβανόμαστε τα υπόλοιπα ζώα όχι ως άτομα με αυταξία αλλά ως εμπορεύματα σε ράφια super market και σε καταστήματα, ως αντικείμενα που ο μοναδικός λόγος ύπαρξής τους είναι η ικανοποίηση των ανθρώπινων επιθυμιών.

Ωστόσο, ακόμα και έτσι, θεωρούμε ακραίο σε μία κοινωνία που είναι, πλέον, σε μεγάλο βαθμό γνωστό πως οι άνθρωποι μπορούν να καλύψουν πλήρως τις διατροφικές τους ανάγκες από μη ζωικά προϊόντα να διαπράττονται καθημερινά εκατομμύρια δολοφονίες ζώων. Θεωρούμε ακραίο το να μην αναγνωρίζεται σε ένα ζώο το δικαίωμα στην ελευθερία και τη χαρά και, αντί γι' αυτό, εκατομμύρια αισθανόμενα πλάσματα να απαγάγονται και να αιχμαλωτίζονται σε μικρότερα ή μεγαλύτερα κλουβιά και φράχτες προς ανθρώπινη εκμετάλλευση. Θεωρούμε ακραίο μανάδες να βιάζονται για να «παράξουν» όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποσότητα μωρών που θα γίνει κρέας για τους ανθρώπους, αισθανόμενα πλάσματα να αποσπώνται από τις μανάδες τους μόλις γεννηθούν και να μετατρέπονται από άτομα σε μηχανές παραγωγής γάλακτος ή/και σε εμπορεύματα προς πώληση. Θεωρούμε ακραίο να γδέρνονται για να γίνουν τσάντες και ρούχα. Θεωρούμε ακραίο να υπόκεινται σε βασανιστήρια και πειράματα για να δημιουργούνται «ασφαλή» προϊόντα για ανθρώπους. Θεωρούμε ακραίο να αποστερούνται την ελευθερία τους και να βασανίζονται για να εκθέτονται ως θέαμα σε ζωολογικούς κήπους και τσίρκο. Θεωρούμε ακραίο το να κυνηγιούνται και να δολοφονούνται τόσο για να φαγωθούν όσο, ακόμα περισσότερο, για χόμπι και ψυχαγωγία.

Τελικά, τι άλλο μπορεί να είναι ο ειδισμός/σπισμός πέρα από μια ιδεολογία που επιτρέπει σε ανθρώπους να μεταχειρίζονται άλλα ζώα ως αντικείμενα με τους πιο φρικιαστικούς τρόπους; Για εμάς, η δολοφονία παραμένει δολοφονία είτε έχει ως θύματα ανθρώπινα είτε μη ανθρώπινα ζώα. Άλλωστε, τα επιχειρήματα υπέρ της «ανθρώπινης ανωτερότητας» σκοντάφτουν πάνω στην ίδια τους την αντίφαση. Και αυτό, γιατί αν η «νοημοσύνη» και ο λεκτικός γλωσσικός κώδικας αποτελούν κριτήρια ζωής ή θανάτου, βασανισμού ή ελευθερίας, η ίδια αποτρόπαια συμπεριφορά θα έπρεπε να μπορεί να εφαρμοστεί και σε ένα ανθρώπινο μωρό ή σε ένα άτομο με διάγνωση «νοητικής καθυστέρησης». Ή έχει βλάβει κανέναν και καμία περισσότερο από ότι ένα ανθρώπινο βρέφος; Φανταζόμαστε ότι κανείς και καμία μας δε θα χρειαζόταν να κάνει δεύτερες σκέψεις για

το αν θα έπρεπε να εμποδίσει έναν δολοφόνο από το να σκοτώσει ένα βρέφος. Κανείς και καμία δε θα έμπαινε ποτέ στη διαδικασία να σκεφτεί αν πρέπει ή δεν πρέπει να τρώμε ανθρώπινα μωρά ή άτομα που έχουν διαγνωστεί με «νοητική καθυστέρηση» και σίγουρα δε θα καταλήγαμε ότι το πρόβλημα έγκειται στο αν πρέπει να τα τροχίζουμε ή να τα τεμαχίζουμε ζωντανά αντί να τα σκοτώνουμε ανώδυνα. Καμία και κανείς μας – εκτός από τους ναζί – δε θα αναρωτιόταν αν θα ήταν σωστό να σκοτώνουμε άτομα που έχουν διαγνωστεί με «νοητική καθυστέρηση» από χόμπι, να τα φυλακίζουμε σε κλουβιά και να τα εκθέτουμε για ψυχαγωγία ή να πειραματιζόμαστε πάνω τους για να παράγουμε καλλυντικά, καθαριστικά για το σπίτι και κολόνιες. Πότε άραγε βασανίστηκε κάποιος ή κάποια να αποφασίσει αν είναι ηθικό ή όχι το να ακινητοποιούμε ανθρώπινα μωρά σε ηλεκτρικά μηχανήματα με σκοπό να τους ρίξουμε όξινες ουσίες στα μάτια ή να δοκιμάσουμε την αντοχή του οργανισμού τους στην κατάποση χλωρίνης; Πότε μήπως αμφιταλαντεύτηκε κάποια ή κάποιος σχετικά με το αν θα υπαγόταν στον ηθικό κώδικα της ιατρικής επιστήμης να πειραματιζόμαστε πάνω σε ανθρώπινα μωρά με κίνδυνο για ανεπανόρθωτες βλάβες ή/και για την ίδια τους τη ζωή, ούτως ώστε να παράγουμε φάρμακα; Ποια γυναίκα πιστεύει ότι θα έπρεπε να μπει στη θέση να υπερασπιστεί το δικαίωμα της να πάρει το μωρό στην αγκαλιά της μετά τη γέννα αντί να της το πάρουν από τα χέρια για να το σφάξουν; Ποιος και ποια θα αναρωτιόταν πόσο ηθικό είναι το να θάβονται ζωντανά χιλιάδες ανθρώπινα μωρά ως σκάρτο εμπόρευμα ή/και επειδή αρρώστησαν από τα πειράματα στα σώματά τους και τις άθλιες συνθήκες εγκλεισμού τους; Μπορούμε να γράφουμε ασταμάτητα τέτοια «παράλογα» ηθικά διλήμματα, αλλά δε θα το κάνουμε. Νομίζουμε πως όσα έχουν ήδη ειπωθεί είναι αρκετά.

Πριν κλείσουμε, θα θέλαμε να απαντήσουμε τόσο στα κακοπροαίρετα επιχειρήματα όσο και στους ειλικρινείς προβληματισμούς -που εκφράζονται κυρίως όσον αφορά στο κομμάτι της διατροφής- του τύπου «ναι, αλλά και τα φυτά αισθάνονται». Εδώ πρέπει, καταρχήν, να πούμε ότι κάτι τέτοιο δεν έχει αποδειχθεί. Αυτό δε σημαίνει, φυσικά, ότι αποδεχόμαστε την παντοδυναμία της επιστήμης και την αυθεντία που προτάσσει, ούτε ότι εμπιστευόμαστε πάντα τα κίνητρά της. Παρ' όλα αυτά, αν και έχουν γίνει τέτοιες έρευνες, η μη ύπαρξη επιστημονικής απόδειξης είναι γεγονός. Ωστόσο, όποιος και όποια θεωρεί κάτι τέτοιο πιθανό -τα φυτά να αισθάνονται χαρά, πόνο κ.λπ.-, πράγμα το οποίο ούτε κι εμείς αποκλείουμε με βεβαιότητα, και θέλει να αποφύγει το παραμικρό ενδεχόμενο να προκαλέσει άθελά του/της πόνο ή θάνατο σε κάποιον άλλο οργανισμό μπορεί, όσον αφορά στο κομμάτι της διατροφής, να ακολουθήσει εναλλακτικούς τρόπους όπως την καρποφαγία/φρουτοφαγία. Διαφορετικά τα παραπάνω επιχειρήματα αποτελούν δικαιολογία. Αξίζει να αναφέρουμε άλλωστε πως καταναλώνοντας κρέας το κακό που γίνεται είναι και διπλό και μεγαλύτερο, καθώς οι εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για την κτηνοτροφία οδηγούν στο θάνατο πολλά περισσότερα φυτά από όσα θα πέθαιναν αν τρεφόμασταν οι άνθρωποι απευθείας με αυτά. Δηλαδή, εκτός από τη δολοφονία των αντίστοιχων ζώων αυτών καθ' εαυτών, κάθε άτομο που καταναλώνει κρέας, καταναλώνει ταυτόχρονα μέσω αυτού και πολύ μεγαλύτερη ποσότητα φυτών από όση καταναλώνει ένα άτομο που δεν τρώει κρέας. Σε κάθε περίπτωση, το να επικαλείσαι τέτοιου τύπου επιχειρήματα για να δικαιολογήσεις τη φρικαλεότητα εις βάρος των μη ανθρώπινων ζώων ισοδυναμεί με το να υποστηρίζεις ότι αφού και οι εβραίοι/ες και οι γυναίκες αισθάνονται πόνο, για να μην κάνεις διάκριση, θα φέρεσαι βάνουσα και στους/ις δύο. Πιστεύουμε πως γίναμε κατανοητοί/ες.

Τέλος, δε μπορούμε να μη σχολιάσουμε το θέμα της εκμετάλλευσης των μη ανθρώπινων ζώων και από νομικής πλευράς, ειδικά αφού οι απόψεις μας και η αντίστοιχη στάση μας στο συγκεκριμένο περιστατικό είχε ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουμε ποινικές κατηγορίες. Κατά τη γνώμη μας, το να είναι κάτι νόμιμο δε σημαίνει ότι είναι και ηθικό, ούτε πιστεύουμε πως οι νόμοι γενικά και αόριστα είναι δίκαιοι και σωστοί. Γι' αυτό το λόγο, **πιστεύουμε ότι η ουσία του ζητήματος δεν κρίνεται στα δικαστήρια, αλλά εντός της κοινωνίας. Σε μια κοινωνία, λοιπόν, που**

το να κυνηγάς και να σκοτώνεις για ευχαρίστηση και ψυχαγωγία, ακόμα και αν επικαλείσαι μια φανταστική «ανάγκη», είναι κοινωνικά αποδεκτό το πρόβλημα δεν είναι η νομοθεσία αλλά πρωτίστως οι συνειδήσεις. Ωστόσο, πιστεύουμε ότι οι συνειδήσεις αλλάζουν. Αλλάζουν όχι από μόνες τους, αλλά αν αρχίσουμε να προβληματιζόμαστε και να επανεξετάζουμε καθημερινά όρους όπως «αυτονόητο», «φυσιολογικό» και «κανονικό». Αλλάζουν αν πραγματικά θέλουμε έναν κόσμο με λιγότερο πόνο και καταπίεση. Και αν είναι αυτό όντως που θέλουμε, τότε οφείλουμε να αναθεωρήσουμε τον ηθικό μας κώδικα και να συμπεριλάβουμε και εκείνα τα πλάσματα που, σε τελική ανάλυση, είναι τα πιο καταπιεσμένα από όλες και όλους μας. Αυτά με τα οποία μοιραζόμαστε αυτόν τον πλανήτη. Πιστεύουμε πως έχει έρθει η ώρα να «ξεβολευτούμε». Άλλωστε, κανείς και καμία δεν είπε ποτέ ότι να λειτουργείς ηθικά είναι εύκολο.

Δ. κ Θ.

Αθήνα,
17/02/2019